

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ

Çocuklarımızın Geleceği İçin Tütün Kontrolünde Etkili Denetimi Destekliyoruz HASUDER / 11 Ekim 2026

Türkiye’de tütün kullanımı yüksek düzeyini korumaktadır. 2023 Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması’na göre toplumun %35’i tütün ürünü kullanmaktadır. Bu oran 2017’de %31 iken 2023’te %35’e yükselmiştir. Tütün kullanımı erkeklerde %46, kadınlarda %24’dür. Bu bulgular, Türkiye’de tütün kontrolü önlemlerinin güçlendirilmesi gerektiğini açık biçimde göstermektedir.

Türkiye’de çocukların tütün ürünlerine erişimi ise özellikle kaygı vericidir. Halen sigara kullanan 13-15 yaş grubundaki öğrencilerin %73’ünün 18 yaşını doldurmadığı halde market, bakkal gibi satış noktalarından sigara satın alabildiği belirtilmektedir. Bu nedenle, Sağlık Bakanlığının tütün ve nikotin ürünlerinin satışında yaş doğrulamasını güçlendirmeye yönelik çalışmalarını Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER) olarak halk sağlığı açısından önemli buluyor ve destekliyoruz.

Bununla birlikte, yaş doğrulaması ile kişilerin kimliğinin ve satın alma davranışlarının izlenmesi birbirinden ayrılmalıdır. Amaç, 18 yaş altındaki çocukların tütün ve nikotin ürünlerine erişimini engellemek olmalıdır. Bu amaç için kurulacak elektronik sistem yalnızca kişinin yasal yaş sınırının üzerinde olup olmadığını doğrulamalı; kişisel verilerin gereksiz biçimde toplanmasına, saklanmasına veya kişilerin satın alma geçmişlerinin izlenmesine yol açmamalıdır.

Bu nedenle önerilerimiz:

1. Yaş Doğrulaması Standart ve Etkili Biçimde Zorunlu Olmalıdır

Tütün ve yeni nesil nikotin ürünlerinin satışında satıcının inisiyatifine veya yüzeysel kontrole dayanmayan, güvenilir bir yaş doğrulama sistemi kurulmalıdır.

2. Yaş Doğrulaması Bir Veri Toplama veya Takip Sistemine Dönüşmemelidir

Kurulacak altyapı, yalnızca alıcının yasal yaş sınırının (18 yaş) üzerinde olup olmadığını doğrulayan, veri minimizasyonu ilkesine uygun bir sistem olarak tasarlanmalıdır. T.C. kimlik numarası ve ürün satın alma geçmişi satış noktalarında kaydedilmemeli veya satıcılarla paylaşılmamalıdır.

3. Çocuklar ve Gençler İçin Cezalandırma Değil, Koruma ve Bırakma Desteği Esas Olmalıdır

Tütün veya nikotin ürünü kullandığı belirlenen çocuk ve gençler cezalandırıcı yaklaşımlara değil; yaşlarına uygun koruyucu, danışmanlık ve bırakma hizmetlerine yönlendirilmelidir. Aile hekimliği, okul sağlığı hizmetleri ve sigara bırakma poliklinikleri arasındaki yönlendirme mekanizmaları güçlendirilmeli; kanıta dayalı bırakma desteği ücretsiz ve kolay erişilebilir olmalıdır.

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ

Sonuç olarak; Türkiye, DSÖ Avrupa Bölgesi içinde tütün kullanımının en yüksek olduğu ülkeler arasındadır. Bu nedenle Türkiye için sorun yalnızca bireysel tercih değil, çocukların ve gençlerin korunmasını da gerektiren önemli bir toplum sağlığı sorunudur. Çocukların tütün ve nikotin ürünlerine erişimini engelleyecek etkili yaş doğrulaması geciktirilmemelidir. Ancak bu uygulama, vatandaşların tütün satın alma davranışlarını izleyen bir sisteme dönüşmemelidir.

Gençleri koruyan, kişisel verilerin mahremiyetini gözeten, bilimsel kanıta dayalı ve kararlılıkla uygulanan bir tütün kontrolü politikası toplum sağlığının temel güvencelerinden biridir.

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER)